

Skjøtselsplan for slåttemark og åpen kalkmark på søndre del av Grimsøya, Bærum

Ulrika Jansson



Skjøtselsplan for slåtte­mark og åpen kalkmark på søndre del av Grimsøya, Bærum kommune

Forfattere: Ulrika Jansson

Publisert: 21.02.2022

Antall sider: 46 sider

Publiseringstype: PDF med aktive lenker

Oppdragsgiver: Statsforvalteren i Oslo og Viken

Tilgjengelighet: Dokumentet er offentlig tilgjengelig

Rapporten refereres som: Jansson, U. 2022. Skjøtselsplan for slåtte­mark og åpen kalkmark på søndre del av Grimsøya, Bærum kommune - oppfølging av tradisjonell slåtte­mark som utvalgt naturtype. Biofokus-rapport 2022-016. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Forsidebilder: Slåtte­mark på søndre Grimsøya / Del av åpen kalkmark / Gjengroing med busker i åpen kalkmark / Fagerknoppurt på slåtte­mark / Stjernetistel (NT) på åpen kalkmark Foto: Ulrika Jansson

Biofokus rapport 2022–016

ISSN 1504-6370

ISBN 978-82-8449-051-9



Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
www.biofokus.no

Forord

Utarbeidelse av skjøtelsplanen for slåttemark og åpen kalkmark på søndre del av Grimsøya i Bærum kommune er utført av Biofokus på oppdrag fra Statsforvalteren i Oslo og Viken. Skjøtelsplanen gir faglig funderte anbefalinger for restaurering og skjøtsel av den trua naturtypen slåttemark, og er i samsvar med handlingsplanen for Utvalgt naturtype slåttemark. Den baserer seg på feltebefaring og intervjuer med skjøtelsansvarlig.

Rapporten er delt inn i to hoveddeler. Første del gir en kort beskrivelse av åpen kalkmark i boreonemoral sone (kapittel 1) og slåttemark og på Østlandet (kapittel 2). Andre del (kapittel 3-5) er rettet mot den som skal utføre skjøtsel og forvaltningen, og omhandler naturgrunnlaget og dagens drift i området, samt beskrivelsen av konkrete restaurerings- og skjøtselstiltak innenfor lokalitetene.

Som vedlegg finnes en beskrivelse av de verdifulle naturtypene som inngår i drifta. Den genererer i hovedsak informasjon rettet inn mot forvaltning, inkludert søkbare egenskaper for området i Miljødirektoratets naturbase.

Biofokus takker Statsforvalteren i Oslo og Akershus for godt samarbeid i prosessen med skjøtelsplanen. Vi takker også grunneier Johan H. Andresen, driftsansvarlig Henning Knudsen og driftsleder Geir Oseth for tilgang til området, god dialog og verdifulle innspill til planen.

Oslo, 21. februar 2022

Ulrika Jansson



Blomsterrik, delvis tresatt slåtteeng nedenfor plenarealene, med blant annet knollmjøddurt (VU), åkermåne (NT) og hjorterot (NT).

Innhold

1	Åpen grunnlendt kalkmark i boreonemoral sone	5
2	Slåttemark på Østlandet	6
3	Skjøtselsplan for lokalitet Grimsøya S	9
3.1	Innledning	10
3.2	Hensyn og prioriteringer	13
3.3	Tradisjonell og nåværende drift	13
3.4	Aktuelle erfaringer med skjøtselen	14
3.5	Artsmangfold og eventuelle observerte endringer	14
3.6	Mål for verdifull slåttemark og åpen kalkmark	15
3.7	Restaureringstiltak	16
3.8	Skjøtselstiltak	18
3.9	Oppfølging av skjøtselsplanen	21
4	Kilder	22
	Vedlegg	23
	Bilder	23
	Naturtypelokaliteter	27
	Artslister	31
	Tiltakslogg, grunneiers/drifters notater	35
	Overvåkning, log	36
	Beskrivelse og artsamangfold Grimsøya, Bjureke 2002	37

1 Åpen grunnlendt kalkmark i boreonemoral sone

Åpen grunnlendt kalkmark omfatter jorddekt åpen naturmark på svært kalkrike bergarter under skoggrensa, men hvor trevekst er forhindret bl.a. av grunt jordsmonn og værforhold. Naturtypen er begrenset til områder med varmt og tørt sommerklima (innenfor boreonemoral vegetasjonssone). Forekomstene er oftest små og fragmenterte nær eksponerte kyst- og innsjønære områder.

Norsk rødliste er en liste over arter eller naturtyper som er vurdert å ha en risiko for å dø ut fra Norge. Naturtypen åpen grunnlendt kalkmark i boreonemoral sone er vurdert som en sterkt truet naturtype (Artsdatabanken 2018b). Arealtapet i perioden 1997-2014 var > 50 %, og i neste 50-årsperiode forventes > 50% av det resterende å gå tapt. Det samlede arealet for naturtypen i Norge er på ca. 2 – 3 kvadratkilometer.

Ifølge rødlisten for naturtyper er de viktigste årsakene til at naturtypen er i tilbakegang gjengroing, fremmede arter, klimaendringer, rekreasjon/turisme, nitrogenpåvirkning og nedbygging. Fordi naturtypen er attraktiv for friluftsliv (åpne, solrike, kystnære arealer med vakker, blomsterrik vegetasjon), er også slitasjen på vegetasjonstypen betydelig. Fremmede arter er også et alvorlig problem. Mange av lokalitetene med åpen grunnlendt mark har en lang historie med ekstensiv kulturpåvirkning. Skjøtsel er derfor et viktig virkemiddel for å bevare eller styrke artsmangfoldet på lokalitetene

I dag er omtrent halve arealet for naturtypen innenfor verneområder. Dette arealet er sikret mot nedbygging. Områdevern kan sikre noen flere lokaliteter, men også innenfor verneområdene er friluftsliv og fremmede arter en trussel.



Åpen grunnlendt kalkmark av typisk utforming i overgangen mellom nakent berg og skog. Foto: Sigve Reiso.

2 Slåttemark på Østlandet

Tradisjonelle slåttemarker er naturenger i inn- og utmark med ville plantearter, som har blitt slått for å skaffe vinterfôr til husdyra. Slåttemarkene ble gjerne slått seint i sesongen, etter at de fleste plantene hadde blomstra og satt frø. De er ofte overflaterydda for stein, men har i mindre grad vært oppdyrket og tilsådd i seinere tid, og er ikke- eller i liten grad gjødsla. Slåttemarkene har tradisjonelt vært høstbeita og kanskje også vårbeita. Hvordan slåttemarkene har vært skjøttet varierer imidlertid fra sted til sted.

Slåttemarkene er ofte urterike (blomsterrike), og omtales gjerne som «blomsterenger». De huser også ofte et stort mangfold av insekter. Artssammensetningen i slåttemarkene kan variere mye på grunn av forskjeller i jordsmonn, høyde over havet m.v. Etter fuktighetsforholdene skilles det mellom tørreng, friskeng og fukteng.

I tørr-friskengene på Østlandet vokser vanlige arter som grasene gulaks og engkvein, samt bleikstarr, ryllik, blåklokke, tepperot, øyentrøst, gjeldkarve, smalkjempe, tiriltunge, hårsveve, småengkall, prestekrage, engtjæreblom, engnellik, storblåfjær, hvitmaure, rødkløver, engknoppurt og rødknapp, men også sjeldnere arter som den trua arten solblom.



Figur 1. To enger i Flesberg. Over: Tørreng med engtjæreblom, prestekrage, gulaks, tiriltunge, stemorsblom. Bildet t.h viser kattefot som ofte vokser tørt og på grunnlendt mark. Under: rikere og friskere eng med brudespore, hjertegras (bilde t.h), harerug, blåfjær, småengkall, rødkløver, gulaks, fuglevikke, tepperot m.m. Alle foto: Ellen Svalheim.

Hvis jordsmonnet har litt kalkinnhold kan man også finne gulmaure, vill-løk, flekkgrisøre, vill-lin, flekkmure, rundskolm, fagerknoppurt, dunkjempe, smalfrøstjerne, marianøklebånd, orkideer som brudespore og hvitkurle, grasarter som dunhavre og hjertegras samt den lille bregnen marinøkkel. Også den sørlige orkideen søstermarihånd kan inngå i slike enger. I seterområdene tilkommer fjellarter som fjelltimotei, setermjelt, blåmjelt, fjellbakkestjerne, fjellfiol og fjellnøkleblom.



Figur 2. Stølsvoll i Valdres med prestekrage, blåkløkke, småengkall, fjellgulaks og ulike marinøkler. I seterområdene vokser gjerne engarter fra lavlandet sammen med fjellplanter som fjelltimotei (t.h.). Begge foto: Ellen Svalheim.

I frisk slåttemark (dvs. litt fuktigere eng) vokser relativt høyvokste arter som skogstorkenebb, hvitbladtistel, rød jonsokblom, enghumleblom, og ballblom, men også lavere arter som gulaks, ryllik og harerug vokser der. Litt kalkkrevende arter som skogmarihånd og stortveblad kan forekomme, og i fjellet kommer arter som svartopp til. Fuktenger domineres gjerne av gras- og starrarter samt vanlige arter som enghumleblom og myrfiol. Hanekam kan også være et karakteristisk innslag. Hvis fuktenga er kalkpåvirket kan man finne mer krevende arter som stortveblad.



Figur 3. Frisk- fuktig eng i Kongsberg kommune med bl.a. ballblom, skogstorkenebb, enghumleblom, engsyre. T.h.: I fuktige enger på Østlandet vokser gjerne hanekam. Foto: Ellen Svalheim.

Mange gamle slåttemarkar brukes i dag til beite eller er grodd igjen. «Tradisjonelle» slåttemarkar har derfor blitt svært sjeldne og det er spesielt viktig at gjenværende slåttemarkar holdes i hevd. Generelle restaurerings- og skjøtselstiltak er omtalt i veiledningsheftet (Svalheim et al. 2018), og konkrete råd for skjøtsel av din lokalitet beskrives i denne skjøtelsplanen. Nærmere omtale av ulike plantearter fra engene finnes i Bondens kulturmarksflora for Østlandet (Bele et al. 2011). Mye av denne teksten om slåttemark på Østlandet er hentet fra den.

3 Skjøtselsplan for lokalitet Grimsøya S

GRUNNEIER:		ANSVAR SKJØTSEL:		LOKALITETSVERDI I NATURBASE ¹ :	
Johan H. Andresen		Driftsansvarlig Henning Knudsen		Grimsøya S (BN00100156) A-verdi	
		Driftsleder Geir Oseth		Deler av Paradisbukta S (BN00100157) A-verdi	
DATO UTARBEIDING AV 1.SKJØTSELSPLAN: 21.02.22			DATO BEFARING (1.SKJ.PL.): 09.07.21		
KONTAKT MED GRUNNEIER/BRUKER (TELEFON, BEFARING, EPOST MM): Intervju med skjøtselsansvarlig i forbindelse med feltbefaring 9.07.2021. Telefon- og e-postkontakt i slutten av januar 2022 med driftsleder Geir Oseth og gartner Christen Gervin for avklaringer om tidligere bruk og fremtidig skjøtsel.					
1.SKJØTSELSPLAN UTFORMET AV :				FIRMA:	
Ulrika Jansson				Biofokus	
UTM SONE LOKALITET:	NORD:	ØST:	GNR./BNR.:		
32 N	6638298	589202	44/32 44/636 (44/271) (44/630)		
LOKALITET:		NÅVÆRENDE AREAL PÅ SKJØTSELSPLAN-/NATURBASE LOKALITET:	AREAL (ETTER EVENTUELL RESTAURERING):		
Grimsøya S		2,2 daa	2,2 daa		
Paradisbukta S		6,5 daa (derav ca. 3 daa inkludert i skjøtselsplanen)	6,5 daa		
DEL AV VERNEOMRÅDE:		DEL AV UTVALGT KULTURLANDSKAP:			
nei		nei			
HVILKET VERN: -					

¹ Verdisettingen er definert etter DN Håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning 2007) og faktaark for slåttemark, utformet av Ellen Svalheim (Svalheim upubl).

3.1 Innledning

Slåttemarken Grimsøya S (BN00100156) og den åpne kalkmarken (BN00100157) ligger i en sørvendt skråning/skrent ned mot sjøen, på sørøstre del av Grimsøya i Bærum kommune. Området ligger klimatisk gunstig til, innerst i Oslofjorden i boreonemoral vegetasjonssone og i overgangseksjon (Moen 1998). Berggrunnen er særskilt rik og består av skifer og kalkstein i veksling (NGU 2022a). Løsmassene i området består av stedegent svært kalkrikt forvittringsmateriale (NGU 2022b). Gunstig lokalklima og rik berggrunn legger til rette for et rikt arts mangfold. Varmt og tørt klima og noe slått og rydding av kratt har holdt området mer eller mindre åpent over tid.



Figur 4. Slåttemarken (BN00100156) på søndre Grimsøya, Bærum kommune grenser i sør og sørøst mot åpen artsrik kalkmark (BN00100157) (begge med rødt omriss). Lokalitetene er oppdaterte i 2021 og er vurdert som svært viktige naturtypelokaliteter etter DN Håndbok 13.

Både slåttemarken og den åpne kalkmarken har fra tidligere vært registrert som naturtypelokaliteter etter DN Håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning 2007, Abel et al. 2013, Miljødirektoratet 2015) og det inngår flere mindre lokaliteter som er kartlagt etter Miljødirektoratets instruks for naturkartlegging (Hanevik 2020, Miljødirektoratet 2020). De tidligere avgrensede naturtypelokalitetene er oppdatert både i tekst og avgrensning i forbindelse med utarbeidelse av skjøtelsesplanen. Ny beskrivelse er lagt ved i rapporten og vil bli lagt ut i Naturbase (Miljødirektoratet 2022).

Slåttemark er en rødlistet naturtype som er vurdert som kritisk truet (CR), åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone er rødlistet som sterkt truet (EN) og svært tørkeutsatt sørlig kalkberg er rødlistet som nær truet (NT) (Artsdatabanken 2018b). Alle disse rødlistede naturtypene finnes i området og gjør området svært viktig for et spesialisert arts mangfold som bare finnes i indre Oslofjord.

Slåttemarken og den vestre delen av den åpne kalkmarken ble feltbefart 9. juli 2022 og alle nye artsfunn fra området ble registrert i Artskart (Artsdatabanken og GBIF Norge 2022). Det er også tidligere gjort flere funn av rødlistearter i området som er registrert på Artskart. Både nye og gamle artsfunn ligger til grunn for vurderingene i rapporten.

Det ble også gjennomført artskartlegginger på Grimsøya i 2002-2003 av Kristina Bjureke (Bjureke upublisert). Bjurekes beskrivelse av naturen på Grimsøya, inkludert hennes artslister, er vedlagt i rapporten. Registreringer som kan knyttes opp mot slåttemarken og den åpne kalkmarken på sørøstre Grimsøya er omtalt også andre steder i rapporten.

Slåttemarken (BN00100156) på søndre Grimsøya avgrenses etter DN håndbok 13 som naturtypen slåttemark og verdivurderes i 2021 som svært viktig (A-verdi) for biologisk mangfold. Dette er basert både på funn av rødlistearter, status til naturtypen på norsk rødliste for naturtyper og størrelse av lokaliteten. Lokaliteten tar for seg den åpne og delvis tresatte blomsterengen i øvre del av skrenten og grenser i nord mot (trolig artsrik) plen og i sør mot åpen kalkmark. Etter NiN klassifiseres området som T32 Semi-naturlig eng av typen T32-C-18 sterkt kalkrik tørreng med klart hevdpreg, hvilket er en revurdering av type sammenlignet med kartleggingen etter Miljødirektoratets instruks i 2020.

Slåttemarken har en lavvokst og artsrik flora av varmekjære og kalkkrevende arter, med forekomst av bl.a. knollmjørdurt (VU), åkermåne (NT), stjernetistel (NT) og hjorterot (NT). Det er potensial for en rik og sjelden insektsfauna med arter knyttet til åpen, varm, solrik og urterik mark.

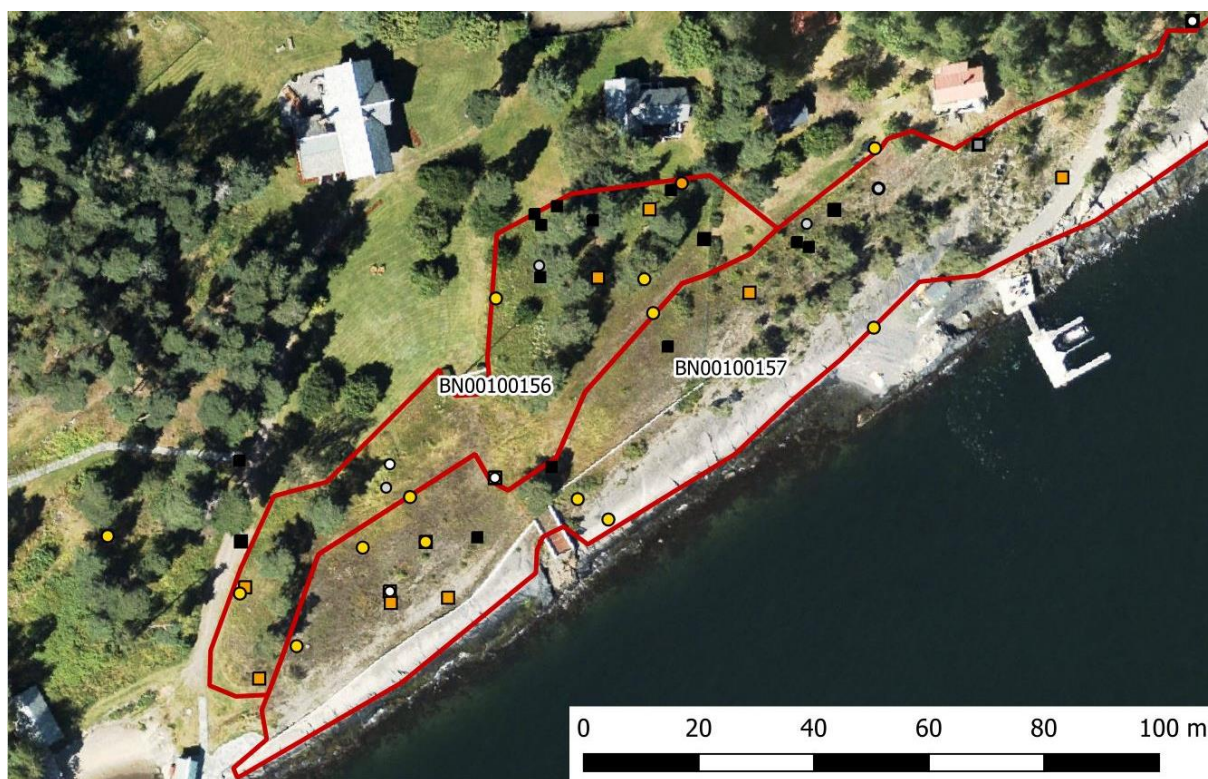
Det er også funnet arter som Artsdatabanken har vurdert som mer eller mindre skadelige for det stedege artsmangfoldet (Artsdatabanken 2018a), både i feltsjiktet og i busksjiktet. I slåttemarkslokaliteten er det registrert flere fremmede busker, som dielsmispel (SE), sprikemispel (SE), blankmispel (SE), gullregn (SE) og gentspirea (LO). De fremmede karplantene ugrasklokke (PH) og stormure (LO) er også registrert. Like vest for engen (sone 4) er det en stor bestand med hagelupin (SE) som er en art som truer mangfoldet på slåtteenngen, dersom den sprer seg dit.

Den åpne kalkmarken (BN00100157) på sørøstre Grimsøya, sør for Paradisbukta, avgrenses etter DN håndbok 13 som naturtypen åpen kalkmark og verdivurderes i 2021 som svært viktig (A-verdi) for biologisk mangfold. Dette er basert både på funn av rødlistearter, status til naturtypen på norsk rødliste for naturtyper og størrelse av lokaliteten. Lokaliteten tar for seg svært grunnlendt blomsterrik grunnlendt kalkmark og nakent kalkberg som strekker seg fra båtbyggen på eiendom 44/32 i vest, til odden på eiendom 44/272 rett ved Paradisskjær i øst. Etter NiN klassifiseres området som T2-C-7 og T2-C-8 åpen sterkt kalkrik grunnlendt lav- og lyngmark og som T1-C-8 uttørkingseksponerte temmelig til ekstremt kalkrike berg, bergvegger og knauser. I skjøtselsplanen diskuteres kun skjøtsel for den vestre delen av lokaliteten.

Det er gjort funn av de rødlistede karplantene knollmjørdurt (VU), marianøkleblom (VU), aksveronika (VU), stjernetistel (NT), åkermåne (NT), hjorterot (NT), bakketimian (NT) og nikkesmelle (NT) i kalkmarken. I tillegg er busken svartmispel (NT) og treet ask (EN) registrert på den grunnlendte kalkmarken, mens laven gråtungelav (VU) er registrert på nakent kalkberg.

De er også funnet fremmede arter, både i feltsjiktet og i busksjiktet. Filtarve (SE), gravbergknapp (SE), klustersvineblom (SE), kuletistel (HI), ugrasklokke (HI) og stormure (LO) er fremmede feltsjiksarter som

finnes i området. Det er i tillegg registret flere fremmede mispelarter (sprikemispel (SE), blankmispel (SE) og dielsmispel (SE)) og andre fremmede busker som rødhyll (SE) og filtkorsved (LO).



Figur 5. Avgrenset naturtypelokalitet med slåttebakk (BN00100156) og åpen kalkmark (BN00100157) vist på flybilde fra 2019. Prikker er artsforekomster av rødlistearter (gule og oransje) og fremmede arter (svarte og hvite).



Figur 6. Avgrenset naturtypelokaliteter med slåttebakk (BN00100156) og åpen kalkmark (BN00100157) på flybilde fra 1969.

3.2 Hensyn og prioriteringer

Tørt og varmt lokalklima i kombinasjon med grunt jordsmonn gjør at gjengroing i området går seint. Det er imidlertid tydelig at både slåttemarken og den åpne kalkmark sakte gror til med busker, og det er særlig fremmede busker i slektet mispler som ser ut å klare å overleve over tid.

Det viktigste restaureringstiltaket vil være å fjerne alle fremmede arter, både på slåttemarken, i den åpne kalkmarken og i inntilliggende arealer å ivareta både de truede naturtypene og de truede artene i området. Det frarådes å plante ut nye hagearter (særlig i fremmedartskategori PH, HI og SE) i området.

Det kan ellers være behov for veiledning av grunneier/skjøtselsansvarlig for å finne ut av hvilke arter som er fremmede i området og hvordan disse bør bekjempes. Det er også viktig på fjerne ung furu som vokser opp og skygger ut kalkmarken.

Skjøtsel med slått, raking og fjerning av gress er kun nødvendig i slåttemarken, og trolig ikke oftere enn tvert annet til hvert tredje år. Det hadde vært positivt om restaurering og skjøtsel kunne utføres som en tilpasset del av den ordinære skjøtselen av hagen.

Med hensyn til de store biologiske verdiene nedenfor plenarealene er det viktig å unngå gjødsling eller sprøyting rett i overkant av den blomsterrike slåtteengen. Dette fordi gjødsling fremmer arter som konkurrerer ut de spesialiserte kalktørrengartene som i dag trives på slåttemarken og gjødsling gjør derved slåttemarken mindre verdifull for biologisk mangfold. Dersom plenarealene normalt gjødsles vil det være nyttig med en buffersone på noen meter nærmest slåtteengen der plenen ikke gjødsles.

Kunstgjødsel, sprøytemidler eller plenklipper uten oppsamler bør heller ikke benyttes i slåttemarken. Plenklipper med oppsamler kan brukes i slåttemarken, men ljå eller tilsvarende skjærende utstyr er det som anbefales.

3.3 Tradisjonell og nåværende drift

Tradisjonell drift

Ved befaringen 9. juli 2021 ble tradisjonell og nåværende drift av eiendommen diskutert med driftsleder Geir Oseth, som arbeidet med praktisk skjøtsel av eiendommen på oppdrag for driftsansvarlig Henning Knudsen og grunneier Johan H. Andresen.

Slåttemarken kan ha vært ekstensivt hevdet med slått i eldre tider, da dette var tilfelle andre steder på Grimsøya. Huset ble imidlertid bygget som feriehus allerede i 1886 og mye av skjøtselen har trolig hatt fokus på å holde vegetasjonen nede slik at huset har god utsikt mot fjorden.

Nåværende drift

I de siste 20 årene har slåttemarksarealet blitt slått med flere års mellomrom og gresset har blitt liggende. En kort periode ble også arealene brukt til hestebeite (rundt 2005). Området ble sist slått i begynnelsen av september av skjøtselsansvarlig for eiendommen i 2021, og da ble gresset fjernet. Ved befaring i 2021 var engen fortsatt åpen og artsrik og en sammenligning med eldre flybilder viser at det ikke har skjedd mye gjengroing i området siden 1960-tallet, med unntak av noe mer buskas under de nå eldre furutrærne i nordøst. Det var en del daugress i engen i juli 2021 etter mange år uten fjerning av slått

gress. Det er i senere år ryddet berberis i busksjiktet, men det har ikke vært stor innsats for å fjerne andre fremmede busker.

I den åpne kalkmarken er det litt mer buskas i dag enn på 1960-tallet, særlig på grensen til eiendom 44/271 og øst for gjerdet til denne eiendommen. Det er et tydelig skille i grad av gjengroing mellom arealene på hver side av denne eiendomsgrensen og det er sannsynlig at det er blitt foretatt mer rydding på eiendom 44/32 og 44/636 enn på eiendom 44/271 og østover.

3.4 Aktuelle erfaringer med skjøtselen

Det er i dag tilgjengelige ressurser til drift av hageanlegget og det vil trolig være mulig å også skjøtte også slåttemarken og den åpne kalkmarken innenfor ordinær drift, da dette kun innebærer rydding av busker og slått en gang i sesongen ca. hvert tredje år

Det kan også være behov for veiledning om hvilke fremmede arter som bør unngås utplantet eller fjernes.

3.5 Artsmangfold og eventuelle observerte endringer

Slåttemarken og den åpne kalkmarken er særs artsrike lokaliteter. Kombinasjonen av den rike berggrunnen, det varme og tørr klimaet og eksponeringen mot sør gjør arealene svært spesielle i nasjonal målestokk. I slåttemarken er det forekomster av bl.a. knollmjørdurt (VU), åkermåne (NT), stjernetistel (NT) og hjorterot (NT) og potensial for en rik og sjelden insektsfauna med arter knyttet til åpen, varm, solrik og urterik mark. For andre artsgrupper som lav, moser og grasmarkssopp er det også potensial for forekomst av sjeldne og rødlistede arter.

Den åpne kalkmarken har en meget artsrik flora av varmekjære og kalkkrevende karplanter, med forekomst av bl.a. åkermåne (NT), svartmispel (NT), knollmjørdurt (NT), marianøkleblom (VU), aksveronika (VU), stjernetistel (NT), hjorterot (NT), bakketimian (NT) og nikkesmelle (NT). Gråtungelav (VU) er funnet på kalkberget. Ved riktig skjøtsel kan man både opprettholde og øke mangfoldet av arter på slåttemarken og den åpne kalkmarken.

Det er dessverre mange forekomster av fremmede arter i slåttemarken og den åpne kalkmarken og fjerning av disse vil være et godt tiltak for å unngå at disse sprer seg mer og fortrenger stedegent naturmangfold. Busker som dielsmispel (SE), sprikemispel (SE), blankmispel (SE), gullregn (SE), rødhyll (SE), gentspirea (LO) og filtkorsved (LO) finnes i slåttemarken og/eller på kalkmarken. De fremmede karplantene filterarve (SE), gravbergknapp (SE), klustersvineblom (SE), kuletistel (HI), ugrasklokke (HI) og stormure (LO) er også registrert. Like vest for engen er det en stor bestand med hagelupin (SE) som er en art som truer mangfoldet på engen, dersom den sprer seg dit.

3.6 Mål for verdifull slåttemark og åpen kalkmark

HOVEDMÅL FOR LOKALITETEN:

Artsrik og åpen slåttemark og grunnlendt kalkmark med gode populasjoner av kalkkrevende og rødlistede kulturmarksarter.

EVENTUELLE SPESIFIKKE MÅL FOR DELOMRÅDER:

Sone 1: Opprettholde artsrik grunnlendt slåttemark, med god blomstring og frøsetting, men uten fremmede arter.

Sone 2.1: Opprettholde åpen grunnlendt kalkmark, men uten fremmede arter.

Sone 2.2: Restaurere åpen grunnlendt kalkmark gjennom rydding av furu og fremmede busker.

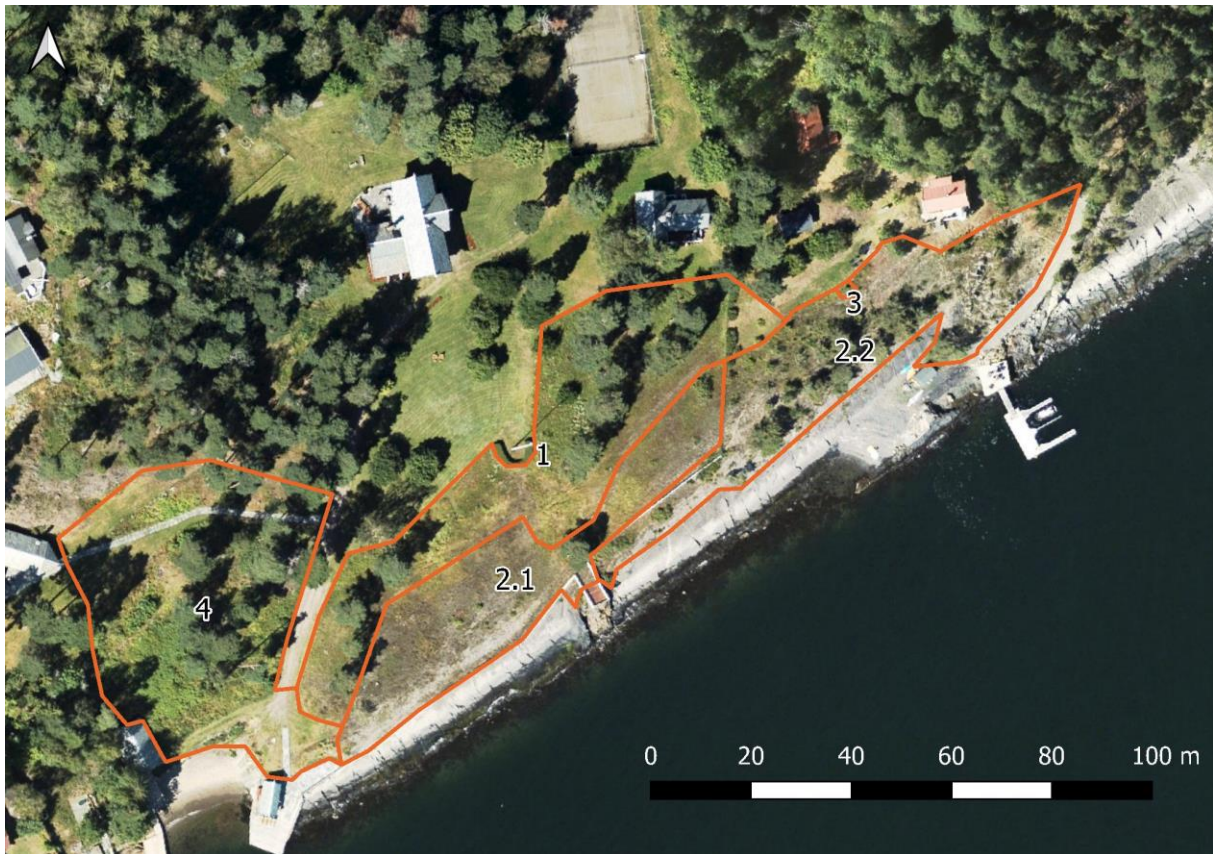
Sone 3: Skape og skjøtte en styvet ask.

Sone 4: Restaurere åpen skog med artsrikt feltsjikt, uten fremmedearter som hagelupin.

TILSTANDSMÅL FOR ENKELTE AV ARTENE:

De rødlistede karplantene skal opprettholde og øke sine populasjonen og det må sikres at de rekker å blomster og sette frø før slått.

Fremmede arter, inkludert fremmede busker må fjernes i alle soner.



Figur 7. Skjøtselssoner som beskrives i planen. Se tabell med restaureringstiltak og skjøtselstiltak for forklaring.

3.7 Restaureringstiltak

RESTAURERINGSTILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBruk M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/ (DEL)OMRÅDE	TIDSRUM (MND/UKR)
Sone 1: Fjerning av busker, både fremmede arter (gullregn (SE), rødhyll (SE), dielsmispel (SE), sprikemispel (SE), blankmispel (SE) og gentspirea(LO)) og stedege arter (unntatt dvergmispel, geitved, stedege nyper og evt. fremtidige funn av svartmispel (NT)). La store furutrær stå.	2022, ved behov (ca. hvert tredje år etter 2022)	ca. 0,5 daa	Kan gjøres hele året
Sone 1: Luking av fremmede arter i feltsjiktet (ugrasklokke (PH) og stormure (LO)).	2022, årlig	ca. 0,5 daa	Juni-juli (før frøsetting)
Sone 2.1: Et visst behov for fjerning av busker, både fremmede arter (blankmispel (SE), dielsmispel (SE), sprikemispel (SE), rødhyll (SE) og gentspirea (LO)) og	2022, ved behov (ca. hvert tredje	ca. 0,3 daa	Kan gjøres hele året

stedegne arter. La dvergmispel, stedegne nyper og evt. fremtidige funn av svartmispel (NT) og geitved stå igjen.	år etter 2022)		
Sone 2.1: Luking av fremmede arter i feltsjiktet (gravbergknapp (SE) og stormure (LO)).	2022, årlig	ca. 0,3 daa	Juni-juli (før frøsetting)
Sone 2.2: Stort behov for fjerning av busker, både fremmede arter (blankmispel (SE), dielsmispel (SE), sprikemispel (SE), rødhyll (SE) filtkorsved (LO) og gentspirea (LO)) og stedegne arter, inkludert ung furu. La et asketre (sone 3), dvergmispel, stedegne nyper og evt. fremtidige funn av svartmispel (NT) og geitved være igjen.	2022, 2023, så ved behov (ca. hvert tredje år etter 2023)	1,7 daa	Kan gjøres hele året
Sone 2.2: Luking av fremmede arter i feltsjiktet (gravbergknapp (SE), klistersvineblom (SE), kuletistel (HI), og ugrasklokke (PH)).	2022, årlig	1,7 daa	Juni-juli (før frøsetting)
Sone 3: Starte styving av en ung ask for å skape et element som både er kulturhistorisk og biologisk viktig i det tradisjonelle kulturlandskapet.	2022	1 tre	tidlig vår
Sone 4. Bekjempelse av hagelupin (SE) før den sprer seg til de biologisk verdifulle arealene i sone 1 og 2. Hagelupin gjødsler egen vokseplass og gjør stedet uegnet for det truede mangfoldet i sone 1 og 2. I tillegg konkurrerer den ut andre arter der den får etablere seg. Dersom hagelupin etablerer seg i sone 1 og 2 vil de biologiske mangfoldet der være svært truet. Åpne opp tresjiktet for å redusere løvfall og næringstilførsel. La eldre furu stå.	2022, årlig	2,4 daa	Juni-juli (før frøsetting)

3.8 Skjøtselstiltak

Slått

SLÅTTETILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/ (DEL)OMRÅDE	TIDSROM (MND/UKÉ)
Sone 1. Slått med skjærende redskap (fortrinnsvis ljå da det tynne jordsmonnet lett kan bli skadet ved bruk av tyngre utstyr) etter avblomstring og frøsetting. Bakketørking i ca. 2 dager, før raking og fjerning. Arealet skal ikke gjødsles, sprøytes eller jordbearbeides.	2024, hvert tredje år.	2,1 daa	august (etter frøsetting)

Generelt gjelder for skjøtselsslått:

- Slåtten bør skje etter at de fleste artene har blomstret og satt frø (som regel ikke før i siste halvdel av juli). Slåttetidspunktet vil variere fra år til år ut fra variasjoner i været og vekstsesongen. Følg derfor med på blomstring og frøsetting!
- Graset bakketørkes 2-3 dager før det fjernes fra området.
- Områdene kan slås med liten lett traktor med slåmaskin, tohjulsslåmaskin eller ljå, avhengig av bratthet. Kantklipper med skjæreblad kan benyttes på mindre areal der det er vanskelig å komme til med maskiner.
- Ikke bruk tunge maskiner, spesielt i de fuktige partiene, som kan påføre komprimering av jorda og kjøreskader.
- Unngå bruk av kunstgjødsel, gylle eller husdyrgjødsel.

Beiting

Det er ikke aktuelt med beite på slåttemarken i lokaliteten.

BEITETILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/ (DEL)OMRÅDE	TIDSRUM (MND/UK)
Ikke aktuelt			

Generelt gjelder for beiting i slåttemark:

- Beiting kan være positivt for slåttemarka, og har vært tradisjon mange steder.
- Unngå beite dersom det er insektarter eller karplantearter i slåtteenga som blir negativt påvirket.
- Tunge storferaser bør ikke beite slåttemark (pga. tråkkaskader). Heller ikke saueraser som selektivt beiter arter som er ønsket i enga.
- Høstbeiting hindrer opphopning av daugras (som gir grønngjødsling) og letter spiringen neste vår.
- Beiting gir tråkkspor som frøplanter kan spire i.
- Hvis arealet vårbeites, blir slåttan seinere (da blomstring/frøsetting kommer seinere igang)
- Unngå tilleggsfôring inne på slåttemarka.
- Slåttemark med rik vårblomstring (f.eks. med tidligblomstrende orkideer og marinøkler) bør ikke beites.
- Beit gjerne nærliggende skog, hagemark eller naturbeiter i sammenheng med slåttemarka. Det vil gi utveksling av frø og gener mellom ulike arealer.
- Isådde, fulldyrka kulturenger bør ikke beites sammen med slåttemarka. Dette for å hindre spredning av uønska arter inn i slåttemarka.

Andre aktuelle skjøtselstiltak

TILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/ (DEL)OMRÅDE	TIDSRUM (MND/UK)
Sone 1 og 2: Fjerne fremmede busker og fremmede feltsjiksarter. Se restaureringstiltak. Avfall fra fremmedartsrydding må håndteres forsvarlig (brennes eller leveres til hageavfallsmottak).	2022, årlig	ca. 2,5 daa	Før frøsetting
Sone 4. Bekjempelse av hagelupin (SE) før den sprer seg til de biologisk verdifulle arealene i sone 1 og 2. Hagelupin gjødsler egen vokseplass og gjør stedet uegnet for det truede mangfoldet i sone 1 og 2. I tillegg konkurrerer den ut andre arter der den får etablere seg. Dersom hagelupin	2022, årlig	2,4 daa	Før frøsetting, (juni-juli) + ettervekst (september)

etablerer seg i sone 1 og 2 vil de biologiske mangfoldet der være svært truet. Avfall fra fremmedartsrydding må håndteres forsvarlig (brennes eller leveres til hageavfallsmottak).			
Inntilliggende arealer: Begrense forekomster av fremmede arter for å redusere risikoen for spredning inn i slåttemark og åpen kalkmark. Dette gjelder alle typer av hagearter som er vurdert av Artsdatabanken som PH, HI og SE. Avfall fra fremmedartsrydding må håndteres forsvarlig (brennes eller leveres til hageavfallsmottak).	2022, årlig		Før frøsetting, (juni-juli) + ettervekst (september)

3.9 Oppfølging av skjøtselsplanen

NESTE REVIDERING/EVALUERING ÅR:

Kort evaluering i 2025 for å følge opp om restaureringstiltakene har hatt ønsket effekt. Deretter revidering i 2031.

BEHOV FOR YTTERLIGERE REGISTRERING AV SPESIFIKKE NATURTYPER OG/ELLER ARTSGRUPPER:

Insekter og beitemarksopp er ikke kartlagt, og det kunne med fordel gjøres.

GJENNOMFØRTE ELLER PÅBEGYNT TILTAK:

Slåttemarken i sone 1 er slått i september 2021 og høyet ble fjernet

Det er gjennomført bekjempelsestiltak i sone 4 for å redusere mengden av hagelupin i 2021.

Berberis er kappet ned i sone 1.

PERSON(-ER) SOM HAR ANSVAR FOR Å GJENNOMFØRE TILTAKENE I SKJØTSELSPLANEN:

Driftleder Geir Oseth og/eller gartner Christen Gervin.

4 Kilder

- Abel, K., Thylén, A., Blindheim, T., et al. 2013. Kartlegging av dragehode og åpen kalkmark i Oslo og Akershus 2012. BioFokus-rapport 2013-8. <http://lager.biofokus.no/biofokus-rapport/biofokusrapport2013-8.pdf>
- Artsdatabanken. 2018a. Fremmedartslista 2018. <https://www.artsdatabanken.no/fremmedartslista2018>
- Artsdatabanken. 2018b. Norsk rødliste for Naturtyper 2018. <https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>
- Artsdatabanken og GBIF Norge. 2022. Artskart - internettportal for artssøk. <http://artskart.artsdatabanken.no/>
- Bele, B., Norderhaug, A. og Svalheim, E. J. 2011. Bondens kulturmarksflora for Østlandet. Bioforsk Midt-Norge, Stjørdal.
- Bjøreke, K. upublisert. Registrering av botanisk mangfold på øyene i Indre Oslofjord, Bærum og Asker kommune.
- Direktoratet for Naturforvaltning. 2007. Kartlegging av naturtyper - verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13. 2. utgave 2006 (oppdatert 2007). DN-håndbok 13. https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/dirnat2/attachment/54/handbok-13-080408_low.pdf
- Hanevik, K.-A. 2020. Kartlegging av naturtyper Bærum kommune. Oustøya. Grimsøya, Gåsøya, Kråkholmen, Mellemholmen og Furuholmen. https://www.cowi.no/-/media/cowi/documents/not-naturkartlegging_oyene_baerum-kommune.pdf
- Miljødirektoratet. 2015. Utkast til reviderte faktaark frå DN-håndbok 13. Naturtyper på land og i ferskvann. Miljødirektoratet.
- Miljødirektoratet. 2020. Kartleggingsinstruks - Kartlegging av Naturtyper etter NiN2 i 2020. M-1621 | 2020. https://nedlasting.miljodirektoratet.no/NiN_Instrukser/Ntyp2020_kartleggingsinstruks.pdf
- Miljødirektoratet. 2022. Naturbase. <http://kart.naturbase.no/>
- Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge. Vegetasjon. Statens Kartverk, Hønefoss.
- NGU. 2022a. Interaktivt berggrunnskart fra Norges geologiske undersøkelser sin digitale karttjeneste. <https://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>
- NGU. 2022b. Interaktivt løsmassekart fra Norges geologiske undersøkelser sin digitale karttjeneste. http://geo.ngu.no/kart/losmasse_mobil/
- Svalheim, E., Garnås, I. og Hauge, L. 2018. Slåttemark, veileder for restaurering og skjøtsel. NIBIO Rapport 4/151/2018. https://nibio.brage.unit.no/nibio-xmlui/bitstream/handle/11250/2579098/NIBIO_RAPPORT_2018_4_151.pdf
- Svalheim, E. J. upubl. Utkast til faktaark for naturtypen slåttemark, versjon 29. nov 2014, revidert 2018.

Vedlegg

Bilder



Figur 8. Slåttemark med artsrik flora i sone 1.



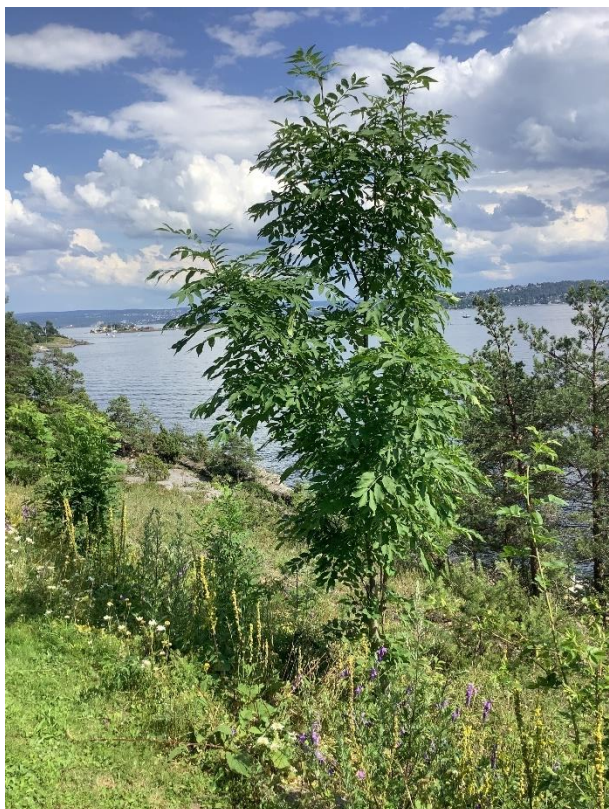
Figur 9. Åpen grunnlendt kalkmark i sone 2.1, med den gule fremmedarten stormure (LO), som kan lukes vekk.



Figur 10. Sternetistel (NT) i den åpne kalkmarken i sone 2.1.



Figur 11. Den åpne kalkmarken i sone 2.2 (på bildet) er betydelig mer gjengrodd enn kalkmarken i sone 2.1 og krever større innsats ved restaurering. Alle fremmede busker og feltsjiktarter bør fjernes. I tillegg bør furu og løvkratt fjernes, med noen unntak (se restaureringstiltak for sonen). Den lillefargete blomsten er den fremmede arten ugrasklokke (PH) som bør lukes vekk.



Figur 12. Ask som bør styves (sone 3) for å tilføre et viktig kulturhistorisk og biologisk element som hører til i et tradisjonelt kulturlandskap. Dette er et langsiktig prosjekt som gir resultater på lenger tid, men skjøtselen tar svært lite tid å gjennomføre.



Figur 13. Store forekomster av fremmedarten hagelupin (SE) i sone 4. Arten utgjør en stor trussel mot det stedege arts mangfoldet og bør bekjempes. Gammel furu bør stå, mens tresjiktet med bjørk kan tynnes ut.



Figur 14. Sprikemispel (SE) er en av de fremmede mispelartene som er vanlige i sone 2.2, men som også forekommer både i sone 1 og sone 2.1.



Figur 15. Gullregn (SE) har sprdt seg fra beplantninger både ut i kalkfuruskogen (bildet9 og ut på slåttemarken i sone 1. arten bør bekjempes utenfor beplantninger.

Naturtypelokaliteter



Figur 16. Kart over naturtypeavgrensningene med slåttemark (BN00100156) og åpen kalkmark (BN00100157) på sørøstre del av Grimsøya i Bærum kommune. Røde avgrensning er naturtypeavgrensning med A-verdi etter DN Håndbok 13. Eiendomsgrenser viser med tynne røde linjer.

BN00100156 Grimsøya S

Slåttemark Verdi: **A** Areal: 2,1 daa

Innledning: Lokaliteten er tidligere kartlagt som slåttemark av Biofokus ved Anders Thylén sommeren 2012, i forbindelse med kartlegging av åpen kalkmark og dragehode på oppdrag for daværende Fylkesmannen i Oslo og Akershus (Abel et al. 2013). Den er også kartlagt som semi-naturlig eng etter Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging 2020 (NINFP2010047850) av COWI AS (Hanevik 2020). Beskrivelsen og avgrensningen er oppdatert i 2022 i forbindelse med utarbeidelse av skjøtelsesplan for slåttemark på oppdrag fra Statsforvalteren i Oslo og Viken. Dette ble gjort av Biofokus, ved Ulrika Jansson, etter feltbefaring 9. juli 2021. Slåttemark er en rødlistet naturtyper som er vurdert som kritisk truet (CR). Verdivurdering følger oppdatert faktaark for slåttemark fra 2018.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger strandnært på en privat tomt på sørsiden av Grimsøya i Indre Oslofjord, Bærum kommune. Området hører geologisk til Oslofeltet, og berggrunnen består av kalkrike kambrosiluriske sedimentbergarter. Jordsmonnet består av stedegent svært kalkrikt forvittringsmateriale. Den grenser mot plenareal i nord og åpen grunnlendt kalkmark og nakent kalkberg i sør.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Avgrensningen gjelder en slåtte-mark på kalkrik mark. Etter NiN klassifiseres området som T32 Semi-naturlig eng av typen T32-C-18 sterkt kalkrik tørreng med klart hevdpreg. Engen er grunnlendt og grenser i sør mot åpen grunnlendt kalkmark. Grensen mellom typene er ikke skarp. Vegetasjonen er artsrik i feltsjiktet med flere interessante arter knyttet til tørr, meget baserik eng i lavlandet. Enga er i hovedsak åpen, men med enkelte store furuer og enkelte morell og busker

Artsmangfold: Gunstig lokalklima og rik berggrunn legger til rette for et rikt arts-mangfold. Lokaliteten har en lavvokst, slåttebegunstiget og artsrik flora av varmekjære og kalkkrevende arter, med forekomst av bl.a. knollmjørdurt (VU), åkermåne (NT), stjernetistel (NT), hjorterot (NT), fagerklokke, fagerknoppurt, gulmaure og hvitmaure. Det er potensial for en rik og sjelden insektsfauna med arter knyttet til åpen, varm, solrik og urterik mark. For andre artsgrupper som lav, moser og grasmarkssopp er det også potensial for forekomst av sjeldne og rødlistede arter.

Bruk tilstand og påvirkning: Lokaliteten kan ha vært ekstensivt hevdet med slått i eldre tider, da dette var tilfelle andre steder på Grimsøya. Huset ble imidlertid bygget som feriehus allerede i 1886 og mye av skjøtselen har hatt fokus på å holde vegetasjonen nede slik at huset har god utsikt mot fjorden. I de siste 20 årene har arealet blitt slått med flere års mellomrom og gresset har blitt liggende. En kort periode ble også arealene brukt til hestebeite (rundt 2005). Området ble sist slått av skjøtselsansvarlig for eiendommen i 2017. Ved befaring i 2021 var engen fortsatt åpen og artsrik og en sammenligning med eldre flybilder viser at det ikke har skjedd mye gjengroing i området siden 1960-tallet, med unntak av noe mer buskas under de nå eldre furutrærne i nordøst. Det er en del daugress i engen etter mange år uten fjerning av slått gress.

Fremmede arter: Fremmede arter fra hager m.m. er generelt ganske vanlig forekommende på åpen kulturmark i Indre Oslofjord. I lokaliteten er det registrert flere fremmede busker, som dielsmispel (SE), sprikemispel (SE), blankmispel (SE) gullregn (SE) og gentspirea (LO). De fremmede karplantene ugrasklokke (PH) og stormure (LO) er også registrert.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av hotspot-elementet knyttet til tørre, kalkrike enger og åpen kalkmark i Indre Oslofjord, med en rik og unik flora og fauna av varmekjære og kalkkrevende kulturmarksarter. Mange arter av karplanter, sopp og insekter er knyttet til dette elementet og regionen, og er avhengige av et tett nettverk av intakte forekomster av denne spesielle naturtypen. Flere biologisk viktige lokaliteter med slåtte-mark og åpen grunnlendt kalkmark finnes i nærheten på Grimsøya.

Verdivurdering: Slåttemarker og kalktørrenger i Oslofeltet er et hotspot-miljø med stor potensial for forekomst av rødlistede arter. Slåttemark er vurdert som kritisk truet i norsk rødliste for naturtyper 2018. Lokaliteten utgjør en slåttee- eng, hvor jevnlig slått (ca. hvert tredje år) hindrer gjengroing. Det er forekomst av flere rødlistede arter og et generelt rikt arts-mangfold. I henhold til faktaark for slåtte-mark gis lokaliteten høy vekt for areal (2,1 daa), høy vekt for arts-mangfold, og middels - høy vekt for tilstand. Lokaliteten vurderes som svært viktig (A-verdi) Området er gitt høy kvalitet i utvalgskartlegging etter Miljødirektoratets instruks.

Skjøtsel og hensyn: Vegetasjonen bør hevdes med slått, som utføres etter frøsetting, anslagsvis i første halvdel av august. Etter slått bør gresset tørkes et par dager på bakken for best mulig frøspredning, før det rakes sammen og fjernes fra enga. Fremmede arter, oppslag av løvrenninger og ungfuru må ved behov ryddes manuelt. Det er utarbeidet en skjøtselsplan for området (Jansson 2022).

BN00100157 Paradisbukta S (vestre deler inngår i skjøtselsplanen)

Åpen kalkmark Verdi: **A** Areal: 6,5 daa

Innledning: Lokaliteten er opprinnelig kartlagt av Biofokus i 2000 og ble oppdatert i forbindelse med kartlegging av åpen kalkmark og dragehode sommeren 2012 på oppdrag for daværende Fylkesmannen i Oslo og Akershus (Abel et al. 2013). Den er også avgrenset som flere dellokaliteter av åpen grunnlendt kalkmark og nakent tørkeutsatt kalkberg i forbindelse med kartlegging i 2020 etter Miljødirektoratets instruks for naturkartlegging (Hanevik 2020). Beskrivelsen er oppdatert i 2022 i forbindelse med utarbeidelse av skjøtselsplan for slåttemark på oppdrag fra Statsforvalteren i Oslo og Viken. Dette ble gjort av Biofokus, ved Ulrika Jansson, etter feltbefaring 9. juli 2021. Lokaliteten inneholder åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone er en rødlistet naturtyper som er vurdert som sterkt truet (EN) og svært tørkeutsatt sørlig kalkberg som er rødlistet som nær truet (NT). Verdivurdering følger oppdatert faktaark for åpen kalkmark fra 2014/2015 (Miljødirektoratet 2015).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger strandnært på søndre del av Grimsøya i Indre Oslofjord, i Bærum kommune. Området hører geologisk til Oslofeltet, og berggrunnen består av kalkrike kambrosiluriske sedimentbergarter. Jordsmonnet er grunnlendt, stedvis med bart fjell. Lokaliteten ligger på private tomter. Området ligger klimatisk gunstig til i boreonemoral vegetasjonssone og i overgangsseksjon.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Avgrensningen gjelder åpen kalkmark, inkludert både grunnlendt mark og nakent berg. Etter NiN klassifiseres området som T2-C-7 og T2-C-8 åpen sterkt kalkrik grunnlendt lav- og lyngmark og som T1-C-8 uttørkingseksponeerte temmelig til ekstremt kalkrike berg, bergvegger og knauser. Det veksler mellom nakent berg og et tynt lag med stedegent kalkrikt forvitningsmateriale med glissent, men artsrikt feltsjikt av karplanter. Den åpne kalkmarken har stort innslag av kalkkrevende karplanter.

Artsmangfold: Lokaliteten har en meget artsrik flora av varmekjære og kalkkrevende karplanter, med forekomst av bl.a. åkermåne (NT), svartmispel (NT), knollmjørdurt (NT), marianøkleblom (VU), aksveronika (VU), stjernetistel (NT), hjorterot (NT), bakketimian (NT), nikkesmelle (NT), slåpetorn, lakrismjelt, harekløver, vill-lin, bakkefiol, bakkemynte, bergmynte, dunkjempe, rødknapp, kattedot, markmalurt, prestekrage, og kantkonvall. Gråtungelav (VU) er funnet på kalkberget. Det er stort potensial for en rik og sjelden insektfauna med arter knyttet til åpen, varm, solrik og urterik mark. For andre artsgrupper som lav, moser og grasmarkssopp er det også stort potensial for forekomst av flere sjeldne og rødlistede arter.

Bruk tilstand og påvirkning: Lokaliteten har lenger tilbake vært del av et svært ekstensivt kulturlandskap. Hevdintensiteten på de grunnlendte arealene var trolig svært lav, men rydding av busker og kratt bidro til å holde strandbergene åpne. Den grunnlendte og tørkeutsatte marken gjør at gjengroingen, etter at hevdten har opphørt, går svært sakte. Det er likevel noe gjengroing med busker, furu og løvkratt. Det er en del ferdsel og aktivitet knyttet til hytter inntil området.

Fremmede arter: Fremmede arter fra hager m.m. er generelt ganske vanlig forekommende og i spredning på åpen kalkmark i Indre Oslofjord. Nær hyttetomter vokser gravbergknapp (SE) og filturve (SE). Kuletistel (HI) og klustersvineblom (SE) forekommer også et par steder. I tillegg grov deler av

arealet igjen med fremmede mispelarter, som sprikemispel (SE), dielsmispel (SE) og blankmispel (SE). Det er også registrert en enkeltbusk med rødhyll (SE).

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av hotspot-elementet knyttet til åpen, grunnlendt og kystnær kalkmark i Indre Oslofjord, med en rik og unik flora og fauna av varmekjære og kalkkrevende arter. Mange arter av karplanter, lav, moser, sopp og insekter er knyttet til dette elementet og regionen, og er avhengige av et tett nettverk av intakte forekomster av denne spesielle naturtypen. Flere verdifulle lokaliteter finnes i nærheten på Grimsøya.

Verdivurdering: Åpen kalkmark i Oslofeltet er et hotspot-miljø med stor potensial for forekomst av rødlistede arter, og naturtypene som inngår er vurderte som sterkt truet (grunnlendt kalkmark) og nær truet (tørkeusatt kalkberg) i norsk rødliste for naturtyper 2018. Lokaliteten har godt utviklede kalktørrenger og nakne kalkberg, med forekomst av flere rødlistede arter. I henhold til faktaark for åpen kalkmark gis lokaliteten høy vekt for areal (6,5 daa) og rødlistearter, og middels for tilstand. Samlet vurderes lokaliteten som svært viktig (A-verdi). Delområder er gitt fra moderat til svært høy kvalitet i utvalgskartlegging etter Miljødirektoratets instruks.

Skjøtsel og hensyn: For å motvirke gjengroing er det behov for rydding av fremmede arter, løvkraut og ungfuru. Naturlig hjemmehørende busker som svartmispel (NT), slåpetorn og geitved bør spares, samtidig som områdets preg av hovedsakelig åpen mark opprettholdes. Rydding bør gjentas med noen års mellomrom. Det er laget en detaljert skjøtelsesplan for vestre del av området (Jansson 2022), som kan fungere som utgangspunkt for skjøtsel av hele lokaliteten

Artslister

Tabell 1: Artsliste for livskraftige, rødlistede arter og fremmede arter i slåttemarken basert på feltkartlegging (9. juli 2021) og eksport fra Artskart (31. januar 2022) (Artsdatabanken og GBIF Norge 2022). Fremmede arter er markert i **fet stil**.

Vitenskapelig navn	Norsk navn	Kategori	Siste funn
<i>Agrimonia eupatoria</i>	åkermåne	Nær truet (NT)	09.07.2021
<i>Anthoxanthum odoratum</i>	gulaks*	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Anthyllis vulneraria</i>	rundbelg*	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Artemisia campestris</i>	markmalurt	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Astragalus glycyphyllos</i>	lakrismjelt	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Berberis vulgaris</i>	berberis	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Campanula persicifolia</i>	fagerklokke*	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Campanula rapunculoides</i>	ugrasklokke	Potensielt høy risiko (PH)	09.07.2021
<i>Carex digitata</i>	fingerstarr	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Carlina vulgaris</i>	stjernetistel*	Nær truet (NT)	09.07.2021
<i>Convallaria majalis</i>	liljekonvall	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Cota tinctoria</i>	gul gåseblom	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Cotoneaster dielsianus</i>	dielsmispel	Svært høy risiko (SE)	09.07.2021
<i>Cotoneaster divaricatus</i>	sprikemispel	Svært høy risiko (SE)	09.07.2021
<i>Cotoneaster lucidus</i>	blankmispel	Svært høy risiko (SE)	09.07.2021
<i>Cotoneaster scandinavicus</i>	dvergmispel	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Dactylis glomerata</i>	hundegras	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Filipendula vulgaris</i>	knollmjørdurt*	Sårbar (VU)	09.07.2021
<i>Fraxinus excelsior</i>	ask	Sterkt truet (EN)	09.07.2021
<i>Galium boreale</i>	hvitmaure*	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Galium verum</i>	gulmaure*	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Hepatica nobilis</i>	blåveis	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Hieracium umbellatum</i>	skjermesveve	Ikke vurdert (NE)	09.07.2021
<i>Hylotelephium maximum</i>	smørbukk	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Hypericum perforatum</i>	prikkperikum*	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Knautia arvensis</i>	rødknapp*	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Laburnum anagyroides</i>	gullregn	Svært høy risiko (SE)	09.07.2021
<i>Lathyrus pratensis</i>	gulflatbelg	Livskraftig (LC)	09.07.2021

<i>Pilosella officinarum</i>	hårsveve*	Ikke vurdert (NE)	09.07.2021
<i>Plantago lanceolata</i>	smalkjempe*	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Polygonatum odoratum</i>	kantkonvall	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Potentilla recta</i>	stormure	Lav risiko (LO)	09.07.2021
<i>Rhamnus cathartica</i>	geitved	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Sedum album</i> *	hvitbergknapp	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Seseli libanotis</i>	hjorterot	Nær truet (NT)	09.07.2021
<i>Spiraea xvanhouttei</i>	gentspirea	Lav risiko (LO)	09.07.2021

* Arten er en kjennetegnende art/tyngdepunksart/skilteart for semi-naturlig eng.

Tabell 2. Artsliste for livskraftige, rødlistede arter og fremmede arter i den åpne kalkmarken basert på feltkartlegging (9. juli 2021) og eksport fra Artskart (31. januar 2022) (Artsdatabanken og GBIF Norge 2022). Fremmede arter er markert i **fet stil**.

Vitenskapelig navn	Norsk navn	Kategori	Siste funn
<i>Achillea ptarmica</i>	nyseryllik	Livskraftig (LC)	29.08.2012
<i>Acinos arvensis</i>	bakkemynte	Livskraftig (LC)	09.10.2012
<i>Agrimonia eupatoria</i>	åkermåne	Nær truet (NT)	09.07.2021
<i>Allium vineale</i>	strandløk	Livskraftig (LC)	29.08.2012
<i>Artemisia campestris</i>	markmalurt	Livskraftig (LC)	09.10.2012
<i>Asparagus officinalis</i>	asparges	Ikke reproduserende (NR)	29.08.2012
<i>Astragalus glycyphyllos</i>	lakrismjelt	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Berberis vulgaris</i>	berberis	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Calamagrostis epigejos</i>	bergrørkvein	Livskraftig (LC)	29.08.2012
<i>Campanula rapunculoides</i>	ugrasklokke	Potensielt høy risiko (PH)	09.07.2021
<i>Carex digitata</i>	fingerstarr	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Carlina vulgaris</i>	stjernetistel	Nær truet (NT)	09.07.2021
<i>Centaurea jacea</i>	engknoppurt	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Cota tinctoria</i>	gul gåseblom	Livskraftig (LC)	29.08.2012
<i>Cotoneaster dielsianus</i>	dielsmispel	Svært høy risiko (SE)	09.07.2021
<i>Cotoneaster divaricatus</i>	sprikemispel	Svært høy risiko (SE)	09.07.2021
<i>Cotoneaster lucidus</i>	blankmispel	Svært høy risiko (SE)	09.07.2021
<i>Cotoneaster scandinavicus</i>	dvergmispel	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Echinops sphaerocephalus</i>	kuletistel	Høy risiko (HI)	09.10.2012
<i>Euphrasia stricta</i>	kjerteløyentrøst	Livskraftig (LC)	29.08.2012

<i>Festuca ovina</i>	sauesvingel	Livskraftig (LC)	29.08.2012
<i>Festuca trachyphylla</i>	stivsvingel	Livskraftig (LC)	29.08.2012
<i>Filipendula vulgaris</i>	knollmjørdurt	Sårbar (VU)	09.07.2021
<i>Fragaria vesca</i>	markjordbær	Livskraftig (LC)	29.08.2012
<i>Fraxinus excelsior</i>	ask	Sterkt truet (EN)	09.07.2021
<i>Galium boreale</i>	hvitmaure	Livskraftig (LC)	29.08.2012
<i>Galium verum</i>	gulmaure	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Geranium sanguineum</i>	blodstorkenebb	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Geum urbanum</i>	kratthumleblom	Livskraftig (LC)	29.08.2012
<i>Hieracium umbellatum</i>	skjermreve	Ikke vurdert (NE)	09.07.2021
<i>Hylotelephium maximum</i>	smørbukk	Livskraftig (LC)	29.08.2012
<i>Hypericum perforatum</i>	prikkperikum	Livskraftig (LC)	29.08.2012
<i>Knautia arvensis</i>	rødknapp	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Lathyrus pratensis</i>	gulflatbelg	Livskraftig (LC)	29.08.2012
<i>Leucanthemum vulgare</i>	prestekrage	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Origanum vulgare</i>	bergmynte	Livskraftig (LC)	29.08.2012
<i>Phedimus spurius</i>	gravbergknapp	Svært høy risiko (SE)	09.07.2021
<i>Pimpinella saxifraga</i>	gjeldkarve	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Plantago lanceolata</i>	smalkjempe	Livskraftig (LC)	29.08.2012
<i>Poa compressa</i>	flatrapp	Livskraftig (LC)	29.08.2012
<i>Polygonatum odoratum</i>	kantkonvall	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Potentilla argentea</i>	sølvmore	Livskraftig (LC)	29.08.2012
<i>Potentilla crantzii</i>	flekkmore	Livskraftig (LC)	29.08.2012
<i>Potentilla recta</i>	stormure	Lav risiko (LO)	09.07.2021
<i>Prunus spinosa</i>	slåpetorn	Livskraftig (LC)	29.08.2012
<i>Rosa ×subcanina</i>	snau mellomnype	Livskraftig (LC)	29.08.2012
<i>Sambucus racemosa</i>	rødhyll	Svært høy risiko (SE)	09.07.2021
<i>Sedum album</i>	hvitbergknapp	Livskraftig (LC)	29.08.2012
<i>Seseli libanotis</i>	hjorterot	Nær truet (NT)	09.10.2012
<i>Silene nutans</i>	nikkesmelle	Nær truet (NT)	29.08.2012
<i>Sonchus arvensis</i>	åkerdylle	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Synalissa ramulosa</i>	-	Livskraftig (LC)	13.05.2020
<i>Thymus pulegioides</i>	bakketimian	Nær truet (NT)	29.08.2012

<i>Thyrea confusa</i>	gråtungelav	Sårbar (VU)	13.05.2020
<i>Trifolium arvense</i>	harekløver	Livskraftig (LC)	29.08.2012
<i>Trifolium pratense</i>	rødkløver	Livskraftig (LC)	29.08.2012
<i>Verbascum nigrum</i>	mørkkongslys	Livskraftig (LC)	09.07.2021
<i>Vicia sepium</i>	gjerdevikke	Livskraftig (LC)	29.08.2012
<i>Viola collina</i>	bakkefiol	Livskraftig (LC)	09.10.2012

Tiltakslogg, grunneiers/drifters notater

[Her er det plass for grunneier å føre inn sine egne notater som gjelder gjennomføring av tiltakene. Ved å ha slike notater samla, vil det være lettere å sammenstille erfaringene når planen skal revideres. Husk å sett av nok plass/flere sider for dette.]

AREAL/DELOMR ÅDE:	TYPE TILTAK (EKS SLÅTT, RYDDING, BEITING)	PERIODE	ANTALL DAGSVERK / TIMER	ÅR

Overvåkning, log

[I enkelte tilfelle kan f. eks grunneier/bruker ha interesse av/artskunnskap nok til å telle opp enkeltindivider av særskilte planter innen et avgrensa fast, område på noen få m² hver sesong. Dette kan være verdifull artsinfo å legge til rette for. Å fylle ut en slik tabell kan da være et (overvåknings)tiltak.

POSISJON/FELT:	ART	DATO	ANTALL INDIVIDER	ÅR

Beskrivelse og arts mangfold Grimsøya, Bjureke 2002

Beskrivelse av Grimsøya fra den upubliserte rapporten *Registrering av botanisk mangfold på øyene i Indre Oslofjord*. Bærum og Asker kommune av Kristina Bjureke 2002 (Bjureke upublisert). Hoveddelen av kapitlet om Grimsøya og artslisten for Grimsøya er gjengitt i nedenfor. Mange av artene er trolig funnet utenfor avgrensingene av slåttemark og åpen grunnlendt kalkmark på søndre del av Grimsøya.

7. Grimsøya

Bærum kommune

Kartref: UTM (sone 32): NM 888-895 382-388

Besøkt 25/5 2002, 12/8 og 24/8 2003.

Lokalitetsbeskrivelse:

Mesteparten av Grimsøya er skogkledd. Høyeste punkt er 23 m o h. Midtpartiet og de sørlige delene er dekket av fin kalkfuruskog med innslag av mange forskjellige løvtrær. Øya krysses i NØ-SV av Hans Hanssens vei, en relativt bred grusvei som er kjørbær med traktor. De to siste årene (2001-2002) har mye skog blitt felt i forbindelse med draging av luftledninger. På Grimsøya ligger det ca 35 hus/hytter, hvorav flere av de på nordre og vestre sida har opparbeidete hageanlegg. Stiene, kraftledningene og hogsten i forbindelse med dem har ført til at skogen har blitt fragmentert. Øya har flere beskyttede vikar med takrørsump eller annen type av strandvegetasjon. Mot Snarøysundet er klippene nesten helt frie fra vegetasjon, noe som eventuelt kan skyldes kraftige bølgeskvalp fra motorisert båtferdsel.

Flere delområder på Grimsøya er tatt med i *Naturtyper i Bærum* (2000): 021910089 og 021910085 (Paradisbukta sør), 021910059 (Paradisbukta øst), 021910056 (Svartebukta) og 021910055 (Østbukta).

Historikk:

Navnet grim kommer sannsynligvis fra det middelalderske grøm (som i Grimstad) som betyr landingsplass (for båtar). Sogneprest Frans Mikkelsen Vogelius omtaler at i 1745 ligger Grimsøya under Oustøya, og at det bor en husmann på øya (Riksarkivet 2003). I manntallet over husmenn i Asker og Bærum fra 1771 står det opptatt også en person, Christofer Pedersen, som husmann under Oust, boende på Grimsøya (Flood 1962). Ollebukta er en gammel fiskeplass fra 1865, det eneste stedet på Grimsøya som fremdeles tilhører Oust gård. Her var det vannolle i gamle dager, derav navnet. Kjennskapet til husmannsvirksomheten her på øya indikerer at deler av øya har vært beitet for mer enn 250 år siden. Det er uklart når beitet opphørte. Naturen på Grimsøya må betraktes både som kulturlandskap og naturlandskap.

Plantesamfunn:

- Kalkfuruskog
- Lågurtsgranskog
- Kalktørreng med blodstorkenebbsamfunn

- *Krattvegetasjon*
- *Strandeng/strandsump*
- *Takrørssump*
- *Mindre dam som tørker ut under sommeren*
- *Bergknappsamfunn på de strandnære klippene*
- *Skogkløvereng (ødeeng)*
- *Driftvollsamfunn*
- *Hageanlegg*

Botaniske registreringer:

I herbariet på Botanisk museum, UNM, Oslo finnes 10 kollektorer fra Grimsøya, tilhørende 9 forskjellige arter. Av disse artene ble ikke hvitfrytle (*Luzula luzuloides*) observert under denne registreringen, men den kan vokse inne på en tomt og blitt oversett. I denne registreringen ble det observert 272 arter av karplanter (**Feil! Fant ikke referanseilden.**).

Når en går i land på Grimsøya, ved den offentlige brygga i NØ, ser man direkte en fin tørrbakke på venstre side med rikelig med nikkesmelle (*Silene nutans*) og hjorterot (*Seseli libanotis*). Så følger et hus nær stien. Rett etterpå ligger det en liten, fin tørrbakke på venstre side av stien og denne huser en flott populasjon av bakkemaure (*Galium pumilum* ssp. *septentrionale*) (nr. 1 på Kart 3). Dette er en ekstremt interessant populasjon da arten må betegnes som sjelden og i Indre oslofjord vokser den kun på Rambergøya og ved Bygdøy Sjøbad. Populasjonen på Grimsøya er den største av disse tre.

Hoveddelen av øya dekkes av kalkfuruskog, noe oppblandet med lågurtsgranskog. Grunnet hus, veier, stier og hogst for ledninger er skogen fragmentert, men til tross for dette en av de finere vi har i Indre Oslofjord. På de omkringliggende øyene møter vi ikke, eller meget sjelden, tysbast (*Daphne mezereum*), men her på Grimsøya vokser det spredte individer på hele midtpartiet. I feltsjiktet finner vi ellers blåveis (*Hepatica nobilis*), liljekonvall (*Convallaria majalis*), firblad (*Paris quadrifolia*), maiblom (*Maianthemum bifolium*), rødflangre (*Epipactis atrorubens*), bergmynte (*Origanum vulgare*), skogfiol (*Viola riviniana*), skogvikke (*Vicia sylvatica*), sibirbjønnekjeks (*Heracleum sibiricum*), blåknapp (*Succisa pratensis*), skogstorkenebb (*Geranium sylvaticum*), gaukesyre (*Oxalis acetosella*), tepperot (*Potentilla erecta*), tyttebær (*Vaccinium vitis-idaea*) og blåbær (*V. myrtillus*).

Paradisbukta er en grunn bukt med gjørmebunn. En beskyttende "arm", med kalktørrbergsamfunn, furu, blåveis og velutviklet blodstorkenebbsamfunn beskytter bukta mot kraftig vind og turbulens. I det relativt stillestående vannet vokser saftmelde (*Suaeda maritima*). Langs stranden finner vi en smal stripe med velutviklet strandeng med bl a mange hundre individer av strandrisp (*Limonium humile*), samt de typiske strandengartene strandstjerne (*Aster tripolium*), strandkryp (*Glaux maritima*), strandkjempe (*Plantago maritima*) og saltsiv (*Juncus gerardii*). Innenfor strandenga, i grus og driftvoller, vokser asparges (*Asparagus officinalis*), strandkjeks (*Ligusticum scoticum*) og strandvortemelk (*Euphorbia palustris*). I den sørlige delen av bukta overgår strandengsstripa til en frisk fukteng/sump med bl a sverdlilje (*Iris*

pseudacorus), vasshøymole (*Rumex aquaticus*), duskstarr (*Carex disticha*), saftstjerneblom (*Stellaria crassifolia*) og klourt (*Lycopus europaeus*). Fuktengen kantes av en bord med svartor (*Alnus glutinosa*).

Selve utformningen av Paradisbukta er unik, den er en beskyttet "poll". Bukta med omkringliggende område må regnes som biologisk meget verdifull. I Naturtyper i Bærum-rapporten har den nr. 021910084. Alle arter som var observert i 2000 ble også observert i 2003 unntatt en: strandkål (*Crambe maritima*). Det ble søkt meget omhyggelig etter den men den må betegnes som utgått, en slik plante kan man ikke forbise.

Ollebukta har en helt annen utforming enn Paradisbukta, det er en smal, avlangt rektangulær vik inn på motsatte siden av øya. Innerst i vika er et lite belte med takrør, havsivaks (*Schoenoplectus maritimus*) og havstarr (*Carex paleacea*) som mot land overgår i en mindre fukteng med flatsiv (*Juncus compressus*), strandvortemelk (*Euphorbia palustris*), strandvindel (*Calystegia sepium*), vendelrot (*Valeriana sambucifolia* ssp. *sambucifolia*) og fredløs (*Lysimachia vulgaris*). Fuktengen overgår i gråor og seljekratt. På sørsiden av Ollebukta vokser strandkjeks (*Ligusticum scoticum*), strandaster (*Aster tripolium*) og strandkvann (*Angelica archangelica* ssp. *litoralis*). Kalkstrandberg er prydede med bl a bakkefiol (*Viola collina*), harekløver (*Trifolium arvense*) og gul gåseblom (*Anthemis tinctoria*). Hus på nordsiden. Bukta med omkringliggende klipper må regnes som biologisk meget verdifull.

Stien som fører fra Hans Hanssens vei ned til Ollebukta har på nordsiden flotte mosekleddede klipper med rikelig med svartburkne (*Asplenium trichomanes* ssp. *trichomanes*) og firkantperikum (*Hypericum maculatum*). Normalt vokser det nesten utelukkende prikkperikum på øyene. Fra Ollebukta er det dratt en kraftledning opp inn mot øya, og i den ryddete vegetasjonen under ledningen vokser marianøkleblom (*Primula veris*), lakrismjelt (*Astragalus glycyphyllos*), norsk mure (*Potentilla norvegica*), tysbast (*Daphne mezereum*), filtkongslys (*Verbascum thapsus*), hassel (*Corylus avellana*) og fagerklokke (*Campanula percisifolia*).

Rett før stien ned til Ollebukta ligger en sørvendt fin glente på vestsida av veien. Det kan ikke ha vært mange titals år siden området må ha vært beitemark. Bakketimian (*Thymus pulegioides*) dominerer plantesamfunnet, i tillegg ble det observert knollmjødur (*Filipendula vulgaris*), vill-løk (*Allium vineale*), slåpetorn (*Prunus spinosa*), dunhavre (*Avenula pubescens*), nakkebær (*Fragaria viridis*), bakkefiol (*Viola collina*), rødknapp (*Knautia arvensis*), hjorterot (*Seseli libanotis*), marianøkleblom (*Primula veris*) og prestekrage (*Leucanthemum vulgare*). Denne fine engen er sterkt trua av invaderende osp.

I Naturtyper i Bærum-rapporten omtales trollnype (*Rosa pimpinellifolia*) og rakfaks (*Bromus erectus*) fra området Ollebukta sør.

Skogen på høyden på øyas sørligste del er nylig delvis ryddet. Mye smyle (*Deschampsia flexuosa*), gulaks (*Anthoxanthum odoratum*), geitrams (*Epilobium angustifolium*) og liljekonvall (*Convallaria majalis*), men kraftige oppslag av bringebær (*Rubus idaea*).

Omtrent midt på vestre siden av øya, halvveis mellom veien og stranden ligger en mindre dam på høyre siden av stien, en dam som sommerstid tørker helt ut. Denne biotop tilfører artslisten flere arter som myskegras (*Milium effusum*), mjødur (*Filipendula ulmaria*), sølvbunke (*Deschampsia cespitosa*), sumpmaure (*Galium uliginosum*), skogsnelle (*Equisetum sylvaticum*), krypsoleie (*Ranunculus reptans*) og duskstarr (*Carex disticha*).

*Svartebukta er omtalt i Naturtyper i Bærum (2000) med nr. 021910056. Trær og buskas er ryddet 2001/02 for å gi bedre utsyn fra boliger. Nær strandlinjen vokser kuletistel (*Echinops sphaerocephalus*).*

*Vestvik er omtalt i Naturtyper i Bærum (2000) med nr. 021910269. Bukta med takrørsump og innenfor ligger kalkrike strandberg med fin utforming. Jeg observerte i stort sett de samme artene som Olsen i 2000, foruten lodnefiol (*Viola hirta*).*

Nær havet på nordsiden ved Østbukta ligger en skogkløvereng. Området har med største sikkerhet tidligere vært åker.

Følgende arter på Grimsøya er oppført i Nasjonal rødliste (DN 1999):

*Oslosildre (*Saxifraga osloënsis*) (kategori norsk ansvarsart), rognasal (*Sorbus hybrida*) (kategori norsk ansvarsart), rødflangre (*Epipactis atrorubens*) (CITES), trollnype (*Rosa pimpinellifolia*) (observert av Kjell Magne Olsen 2000, kategori R) og lodnefiol (*Viola hirta*) (observert av Kjell Magne Olsen 2000, kategori V).*

Verdi:

*Flere områder på Grimsøya har høy verneverdi. Båtbrygger og annen eksploatering av viker har medført at mer eller mindre beskyttede bukter er en sjeldenhet i Indre Oslofjord. Paradisbukta, Ollebukta og Vestvik ligger så vel beskyttet at strandvegetasjonen er velutviklet, både på land og i vannet. Buktene mangler pr. 2003 lovmessig vern, og det anbefales at Paradisbukta får vernestatus. I Naturtyper i Bærum (2000) har Paradisbukta kun BM verdi Viktig. Denne rapporten oppgraderer buktas unike karakter, biodiversitet, store populasjon av strandrisp (*Limonium humile*) og buktens representativitet til høyeste verneverdi-klasse: nasjonalt verneverdig.*

Nasjonal verdi:

Paradisbukta. Forslag: naturreservat.

Regional verdi:

Kalktørreng på vestre side om stien, ca 75 m etter brygga (nr. 1). Forekomst av bakkemaure. Forslag: biotopvern. NB lite område.

Kalkfuruslogen i sin helhet. Dessverre fragmentert av kraftledningsgater og bebyggelse, men da biotopen dekker et stort areal (I Indre Oslofjord-målestokk), må den betegnes som regionalt verneverdig.

Alle strandnære områder som ikke er påvirket av bebyggelse, inklusive Ollebukta, Vestvik og Østbukta.

Lokal verdi:

Kalktørreng ved stien ned til Ollebukta.

Dam som tørker ut sommerstid

Introduserte arter:

I kantvegetasjonen langs sydlige delen av Hans Hanssens vei er det store bestander av naturalisert flekktvetann (*Lamium maculatum*). Det vokser også mye bøk (*Fagus sylvatica*). Syrin (*Syringa vulgaris*) har i strandnære områder invadert strandbergene. Det alvorligste angrepet er rett nord for Ollebukta, et formelig kratt av syrin. Mindre forekomster av gravbergknapp (*Sedum spurium*). Det må noteres at flere arter i slekten *Cotoneaster* er naturalisert i kratt og skog.

Tabell 3. Arter registrert på Grimsøya av Kristina Bjureke 2002 og 2003.

Vitenskapelig navn	Norsk navn	Vitenskapelig navn	Norsk navn
<i>Acer platanoides</i>	spisslønn	<i>Arrhenatherum elatius</i>	hestehavre
<i>Achillea millefolium</i>	ryllik	<i>Artemisia campestris</i>	markmalurt
<i>Acinos arvense</i>	bakkemynte	<i>Artemisia vulgaris</i>	burot
<i>Aegopodium podagraria</i>	skvallerkål	<i>Asparagus officinalis</i>	asparges
<i>Aesculus hippocastanum</i>	hestekastanje	<i>Asplenium ruta-muraria</i>	murburkne
<i>Agrimonia eupatoria</i>	åkermåne	<i>Asplenium trichomanes</i>	svartburkne
<i>Agrostis capillaris</i>	engkvein	<i>Aster tripolium</i>	strandstjerne
<i>Agrostis gigantea</i>	storkvein	<i>Astragalus glycyphyllos</i>	lakritsmjelt
<i>Agrostis stolonifera</i>	krypkvein	<i>Athyrium filix-femina</i>	skogburkne
<i>Ajuga pyramidalis</i>	jonsokkoll	<i>Atriplex littoralis</i>	strandmelde
<i>Allium oleraceum</i>	vill-løk	<i>Atriplex prostrata</i>	tangmelde
<i>Allium vineale</i>	strandløk	<i>Avenula pubescens</i>	dunhavre
<i>Alnus glutinosa</i>	svartor	<i>Barbarea vulgaris</i>	vinterkarse
<i>Alnus incana</i> ssp. <i>incana</i>	gråor	<i>Berberis vulgaris</i>	berberis
<i>Anemone nemorosa</i>	hvitveis	<i>Betula pendula</i>	hengebjørk
<i>Angelica archangelica</i> ssp.	strandkvann	<i>Bromus hordeaceus</i>	lodnefaks
<i>Antennaria dioica</i>	kattefot	<i>Calamagrostis</i>	snerprørkvein
<i>Anthemis tinctoria</i>	gul gåseblom	<i>Calamagrostis epigejos</i>	bergrørkvein
<i>Anthoxanthum odoratum</i>	gulaks	<i>Calamagrostis purpurea</i>	skogrørkvein
<i>Anthriscus sylvestris</i>	hundekjeks	<i>Calystegia sepium</i>	strandvindell
<i>Anthyllis vulneraria</i>	rundskolm	<i>Campanula percisifolia</i>	fagerklokke
<i>Arabis hirsuta</i>	bergskrinneblom	<i>Campanula rapunculoides</i>	ugrasklokke
<i>Arenaria serpyllifolia</i>	sandarve	<i>Campanula rotundifolia</i>	blåklokke
<i>Armeria maritima</i>	fjørekkoll	<i>Carex caryophylla</i>	vårstarr

Vitenskapelig navn	Norsk navn
<i>Carex digitata</i>	fingerstarr
<i>Carex disticha</i>	duskstarr
<i>Carex ericetorum</i>	bakkestarr
<i>Carex hirta</i>	lodnestarr
<i>Carex muricata</i>	piggstarr
<i>Carex paleacea</i>	havstarr
<i>Carex pallescens</i>	bleikstarr
<i>Carex pilulifera</i>	bråtestarr
<i>Carlina vulgaris</i>	stjernetistel
<i>Carum carvi</i>	karve
<i>Centaurea jacea</i>	knoppurt
<i>Centaurea scabiosa</i>	fagerknoppurt
<i>Cerastium fontanum ssp.</i>	vanlig arve
<i>Cerastium tomentosum</i>	sølvarve
<i>Chamomilla suaveolens</i>	tunbalderbrå
<i>Chenopodium album</i>	meldestokk
<i>Cirsium arvense</i>	åkertistel
<i>Cirsium palustre</i>	myrtistel
<i>Convallaria majalis</i>	liljekonvall
<i>Corylus avellana</i>	hassel
<i>Cotoneaster lucidus</i>	blankmispel
<i>Cotoneaster</i>	dvergmispel
<i>Dactylis glomerata</i>	hundegras
<i>Daphne mezereum</i>	tysbast
<i>Deschampsia cespitosa</i>	sølvbunke
<i>Deschampsia flexuosa</i>	smyle
<i>Dryopteris filix-mas</i>	ormetelg
<i>Echinops</i>	kuletistel
<i>Echium vulgare</i>	ormehode

Vitenskapelig navn	Norsk navn
<i>Elymus repens</i>	kveke
<i>Epilobium angustifolium</i>	geitrams
<i>Epilobium montanum</i>	krattmjølke
<i>Epilobium watsonii</i>	amerikamjølke
<i>Epipactis atrorubens</i>	rødflyngre
<i>Equisetum arvense</i>	åkersnelle
<i>Equisetum sylvaticum</i>	skogsnelle
<i>Erophila verna</i>	vårrublom
<i>Euphorbia palustris</i>	strandvortemelk
<i>Fagus sylvatica</i>	bøk/rødbøk
<i>Fallopia convolvulus</i>	vindeslirekne
<i>Fallopia dumetorum</i>	krattslierekne
<i>Festuca ovina</i>	sauesvingel
<i>Festuca pratensis</i>	engsvingel
<i>Festuca rubra</i>	rødsvingel
<i>Filipendula ulmaria</i>	mjødurt
<i>Filipendula vulgaris</i>	knollmjødurt
<i>Fragaria vesca</i>	markjordbær
<i>Fragaria viridis</i>	nakkebær
<i>Fraxinus excelsior</i>	ask
<i>Galeopsis bifida</i>	vrangdå
<i>Galium album</i>	stormaure
<i>Galium aparine</i>	klengemaure
<i>Galium boreale</i>	hvitmaure
<i>Galium palustre</i>	myrmaure
<i>Galium pumilum ssp.</i>	bakkemaure
<i>Galium uliginosum</i>	sumpmaure
<i>Galium verum</i>	gulmaure
<i>Geranium robertianum</i>	stankstorkenebb

Vitenskapelig navn	Norsk navn
<i>Geranium sanguineum</i>	blodstorkenebb
<i>Geranium sylvaticum</i>	skogstorkenebb
<i>Geum rivale</i>	enghumleblom
<i>Geum urbanum</i>	kratthumleblom
<i>Glaux maritima</i>	strandkryp
<i>Glechoma hederacea</i>	korsknapp
<i>Hepatica nobilis</i>	blåveis
<i>Heracleum sibiricum</i>	sibirbjønnekjeks
<i>Hieracium pilosella</i>	hårsveve
<i>Hieracium seksj. Sylvatica</i>	skogsveve-gr.
<i>Hieracium umbellatum</i>	skjermsveve
<i>Humulus lupulus</i>	humle
<i>Hypericum maculatum</i>	firkantperikum
<i>Hypericum perforatum</i>	prikkperikum
<i>Hypochoeris maculata</i>	flekkgrisøre
<i>Iris pseudacorus</i>	sverdlije
<i>Juncus articulatus</i>	ryllsiv
<i>Juncus compressus</i>	flatsiv
<i>Juncus gerardii</i>	saltsiv
<i>Juniperus communis</i>	einer
<i>Knautia arvensis</i>	rødknapp
<i>Lactuca muralis</i>	skogsalat
<i>Lamiastrum galeobdolon</i>	gulltvettann
<i>Lamium maculatum</i>	flekktvettann
<i>Lapsana communis</i>	haremat
<i>Lathyrus pratensis</i>	gulvial
<i>Leontodon autumnale</i>	følblom
<i>Lepidium ruderae</i>	tevkarse
<i>Leucanthemum vulgare</i>	prestekrage

Vitenskapelig navn	Norsk navn
<i>Leymus arenarius</i>	strandrug
<i>Ligusticum scoticum</i>	strandkjeks
<i>Limonium humile</i>	strandrisp
<i>Linum catharticum</i>	vill-lin
<i>Lonicera xylosteum</i>	leddved
<i>Lotus corniculatus</i>	tiriltunge
<i>Luzula multiflora ssp.</i>	engfrytle
<i>Luzula pilosa</i>	hårfrytle
<i>Lychnis viscaria</i>	tjæreblom
<i>Lycopus europaeus</i>	klourt
<i>Lysimachia nummularia</i>	krypfredløs
<i>Lysimachia vulgaris</i>	fredløs
<i>Lythrum salicaria</i>	kattehele
<i>Maianthemum bifolium</i>	maiblom
<i>Matricaria maritima ssp</i>	strandbalderbrå
<i>Matricaria perforata</i>	ugrasbalderbrå
<i>Medicago lupulina</i>	snigleskolm
<i>Melampyrum sylvaticum</i>	småmarimjelle
<i>Melica nutans</i>	hengeaks
<i>Melilotus albus</i>	hvitsteinkløver
<i>Melilotus altissimus</i>	strandsteinkløver
<i>Milium effusum</i>	myskegras
<i>Myosotis laxa ssp.</i>	dikeforglemmege
<i>Origanum vulgare</i>	bergmynte
<i>Oxalis acetosella</i>	gaukesyre
<i>Paris quadrifolia</i>	firblad
<i>Parthenocissus inserta</i>	villvin
<i>Phleum pratense</i>	timotei
<i>Phragmites australis</i>	takrør

Vitenskapelig navn	Norsk navn
<i>Picea abies</i>	gran
<i>Pimpinella saxifraga</i>	gjeldkarve
<i>Pinus sylvestris</i>	fur
<i>Plantago major</i>	groblad
<i>Plantago maritima</i>	strandkjempe
<i>Plantago media</i>	dunkjempe
<i>Poa alpina</i>	fjellrapp
<i>Poa annua</i>	tunrapp
<i>Poa compressa</i>	flatrapp
<i>Poa nemoralis</i>	lundrapp
<i>Poa palustris</i>	myrrapp
<i>Poa pratensis</i>	engrapp
<i>Polygala amarella</i>	bitterblåfjør
<i>Polygonatum odoratum</i>	kantkonvall
<i>Polygonum aviculare</i>	tungras
<i>Polypodium vulgare</i>	sisselrot
<i>Populus tremula</i>	osp
<i>Potentilla anserina</i> ssp.	gåsemure
<i>Potentilla argentea</i>	sølvemure
<i>Potentilla erecta</i>	tepperot
<i>Potentilla norvegica</i>	norsk mure
<i>Potentilla thuringiaca</i>	tysk mure
<i>Primula veris</i>	marianøkleblom
<i>Prunella vulgaris</i>	blåkoll
<i>Prunus avium</i>	søtkirsebær
<i>Prunus padus</i>	hegg
<i>Prunus spinosa</i>	slåpetorn
<i>Pteridium aquilinum</i>	einstape
<i>Quercus robur</i>	sommereik

Vitenskapelig navn	Norsk navn
<i>Ranunculus acris</i>	engsoleie
<i>Ranunculus auricomus</i>	nyresoleie
<i>Ranunculus repens</i>	krypsoleie
<i>Ranunculus sceleratus</i>	tiggersoleie
<i>Rhamnus catharticus</i>	geitved
<i>Rhinanthus serotinus</i>	storengkall
<i>Ribes alpinum</i>	alperips
<i>Rorippa palustris</i>	brønnkarse
<i>Rosa dumalis</i>	kjøtttype
<i>Rosa majalis</i>	kanelrose
<i>Rosa rugosa</i>	rynkerose
<i>Rubus idaeus</i>	bringebær
<i>Rubus saxatilis</i>	teiebær
<i>Rumex acetosa</i>	engsyre
<i>Rumex aquaticus</i>	vasshøymole
<i>Rumex crispus</i>	krushøymole
<i>Sagina nodosa</i>	knopparve
<i>Sagina procumbens</i>	tunarve
<i>Salix caprea</i> ssp. <i>caprea</i>	selje
<i>Salix cinerea</i>	gråselje
<i>Saxifraga osloensis</i>	oslosildre
<i>Saxifraga tridactylites</i>	trefingersildre
<i>Schoenoplectus maritimus</i>	havsivaks
<i>Scrophularia nodosa</i>	brunrot
<i>Sedum acre</i>	bitterbergknapp
<i>Sedum album</i>	hvitbergknapp
<i>Sedum spurium</i>	gravbergknapp
<i>Sedum telephium</i>	smørbukk
<i>Senecio viscosus</i>	klistersvineblom

Vitenskapelig navn	Norsk navn
<i>Senecio vulgaris</i>	åkersvineblom
<i>Seseli libanotis</i>	hjorterot
<i>Silene nutans</i>	nikkesmelle
<i>Silene uniflora</i>	strandsmelle
<i>Solanum dulcamara</i>	slyngsøtvier
<i>Solidago canadensis</i>	kanadagullris
<i>Solidago virgaurea</i>	gullris
<i>Sonchus arvensis</i>	åkerdylle
<i>Sonchus oleraceus</i>	haredylle
<i>Sorbus aucuparia</i>	rogn
<i>Sorbus hybrida</i>	rognasal
<i>Sorbus rupicola</i>	bergasal
<i>Spergula arvensis</i>	linbendel
<i>Spergularia salina</i>	saltbendel
<i>Spiraea sp.</i>	spirea
<i>Stachys palustris</i>	åkersvinerot
<i>Stellaria crassifolia</i>	saftstjerneblom
<i>Stellaria graminea</i>	grasstjerneblom
<i>Stellaria media</i>	vassarve
<i>Suaeda maritima</i>	saftmelde
<i>Succisa pratensis</i>	blåknapp
<i>Symphoricarpos albus</i>	snøbær
<i>Syringa vulgaris</i>	syrin
<i>Taraxacum ruderalia</i>	ugrasløvetann
<i>Thalictrum flavum</i>	gul frøstjerne
<i>Thlaspi caerulescens</i>	vårpengeurt

Vitenskapelig navn	Norsk navn
<i>Thymus pulegioides</i>	bakketimian
<i>Tilia cordata</i>	lind
<i>Trifolium arvense</i>	harekløver
<i>Trifolium medium</i>	skogkløver
<i>Trifolium pratense</i>	rødkløver
<i>Trifolium repens</i>	hvitkløver
<i>Triglochin maritima</i>	fjøresauløk
<i>Tussilago farfara</i>	hestehov
<i>Ulmus glabra</i>	alm
<i>Urtica dioica</i>	stornesle
<i>Vaccinium myrtillus</i>	blåbær
<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	tyttebær
<i>Valeriana sambucifolia</i>	vendelrot
<i>Verbascum thapsus</i>	filtkongsløys
<i>Veronica chamaedrys</i>	tteskjeggveronik
<i>Veronica officinalis</i>	legeveronika
<i>Veronica spicata</i>	aksveronika
<i>Vicia cracca</i>	fuglevikke
<i>Vicia sepium</i>	gjerdevikke
<i>Vicia sylvatica</i>	skogvikke
<i>Viola arvensis</i>	åkerstemorsblom
<i>Viola collina</i>	bakkefiol
<i>Viola riviniana</i>	skogfiol
<i>Viola rupestris ssp.</i>	sandfiol
<i>Viola tricolor</i>	stemorsblom
<i>Woodsia alpina</i>	fjell-lodnebregne

Biofokus

– for et godt kunnskapsgrunnlag

Biofokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. Biofokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. Biofokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. Biofokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir den digitale rapportserien **Biofokus rapport**.



Biofokus rapport 2022–016
ISSN 1504-6370
ISBN 978-82-8449-051-9

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
biofokus.no